

Podplukovník gšt. Rudolf Kučera :

Příklad jezdeckého nájezdu — raidu — do týlu nepřítele.

V četných statich Vojenských rozhledů jsme čtli obšírná pojednání různých autorů o provádění jezdeckých nájezdů. Nebylo máněvrů posledních let, aby vyšší neb i nižší jednotky nebyly dostaly nájezdný úkol, anebo aby se o provedení nájezdu nepokoušely. O účelnosti nájezdů jsme vyslechli mnoho debat, o možnostech provádění a o dosažitelném úspěchu mnoho názorů.

Peněvadž poznatky ze světové války budou ještě dlouho nejistějším kritériem k zjištění a definování vůdčích zásad, jak taktický užívati jednotek, vybral jsem z nevyčerpatelného zdroje příkladů ze světové války typický případ jezdeckého nájezdu do týlu protivníka, který má tu přednost, že nám názorně předvádí nejen vhodné podmínky pro jeho nařízení, rozhodnost, smělost a důslednost při jeho provádění, ale i úspěchy, vážná opominutí a proto i krutá strádání a ztráty. To, že můžeme čerpati i z pramenů sepsaných osobními účastníky tohoto nájezdu, dává nám nejen záruku pravdivosti, ale i možnost sledovati operace do nejmenších podrobností.

Nájezd — raid — francouzské 5. jezdecké divise do týlu německé 1. armády ve dnech 8., 9. a 10. září 1914.

(Viz náčrt.)

I. Povšechná situace.

Francouzská 5. jezdecká divise pod velením generála Bridouxe tvořila s 1. a 3. jezdeckou divisí od počátku světové války jezdecký sbor generála Sordeta. S ním se zúčastnila operací v Belgii, nájezdu na Liege 8. srpna 1914, zvědů na sever od Sambre a bitvy u Charleroi, jakož i od 23. srpna ochrany ústupu francouzských armád. 27. srpna byl jezdecký sbor přidělen 6. armádě generála Manouryho, utvořené tohoto dne v Moreuil (Somme), s níž ustupuje na Paříž, když dostala rozkaz, aby se zúčastnila obrany Paříže. Jezdecký sbor překročil řeku Seinu 2. září u Meulan a táhl do prostoru u Versailles, kde měl zůstat k dispozici HVOA.

Ale německá 1. armáda generála v. Klucka opustila svůj všeobecný směr postupu na Paříž a táhla — proti výslovnému rozkazu německého hlavního velitelství — ve směru na jihovýchod, aby, jak bylo stanoveno původním německým plánem, byly francouzské armády odtlačeny od Paříže a vrženy na švýcarské hranice.

Této dobrodružné situace pravého křídla německých vojsk vhodně využívá francouzské HVOA. a nařizuje na 6. září zahájení protiofensivy. Proto dostala 6. armáda 4. září úkol, aby se připravila k vyrazení do boku německé 1. armády ve všeobecném směru na východ; jezdecký sbor generála Sordeta byl jí opět podřízen.

Jezdecký sbor dostal 4. září šifrovaný telegram 6. armády ze 4. září 8. hod. 45 min., aby se do 7. září soustředil v prostoru Longjumeau—Brunoy, neboť bylo rozhodnuto, aby 6. armáda, rozvinutá na frontě Saint—Mesmes—Ermenonville, útočila do boku německé 1. armády gen. v. Klucka. „Zvláštním rozkazem čís. 31 z Le Raincy z 5/9 3 hod. 30 min. 6. armády“ nařizuje vel. armády veliteli jezd. sboru gen. Sordetovi, aby táhl z prostoru u Versailles do prostoru na východ od Nanteuil s úkolem chrániti levé křídlo 6. armády, která přiřazí 6. září na řeku Ourcq a potáhne 7. září v povšechném směru na Château—Thierry.

Gen. Sordet, znaje svrchovanou únavu koní jezdeckého sboru, který již měsíc vykonává průměrně denně 35 km, je si vědom nemožnosti urazit v tak krátké době 75 km a hlásí, že jezdecký sbor nemůže v nejpříznivějším případě dorazit do prostoru u Gonesse dříve než 6. září a do prostoru u Betz 7. září a že nelze zaujmout sestavu pro ochranu křídla divise dříve než 8. září.

Poté velitel 6. armády, chtěje míti co nejdříve alespoň jednu divisi schopnou zasazení v blízkosti levého křídla armády, nařídil fonogramem z 5. září 19 hod., „aby jedna jezdecká divise byla 6. září naložena ve Versailles a převežena do Dammartin, na levé křídlo 6. armády“.

K převozu byla určena 5. jezdecká divise, která byla ubytována 5. září v prostoru Les Loges en Josas (SV.)—Buc—Guyancourt—Saint Cyr—Fontenay le Fleuri—les u Arcy. Měla započítí nakládání 6. září od 7 hod. 30 min. ve Versailles.

A již odpoledne 6. září ve 13 hod. 30 min. začala vykládat na nádražích v Dammartin a Plessis Belleville a shromažďovala se k večeru a v noci v Nanteuil le Haudouin—Montagny—Sainte Félicité—Le Plessis Belleville, v osadách to, které Němci teprve dopoledne vyklidili.

II. Podrobná situace z operace provedené 7. září.

Den před nájezdem jezdecké divise.

6. září dostává 5. jezdecká divise všeobecným operačním rozkazem vel. jezd. sboru čís. 31 na 7. září z 6/9 22 hod. **úkol**, „aby od severu obchvátla německou armádu. Stejný úkol má i VII. armádní sbor.“

„Jezdecká divise uspiší dopoledne seskupení svých jednotek, vyrazí na Bouillancy a zjedná styk s levým křídlem 7. armádního sboru, aby s ním mohla operovati ve styku.

Zvláště bude střežit směr na Thury en Valois, kde je hlášena nepřátelská pěchota.“

Provedení: Dopoledne 7. září vyrazila 5. jezd. divise bez 2 esk. a 9. drag. pl., které byly dány k dispozici 61. p. divise, a bez 3. drag. brig., která ještě nedorazila k divisi — přes Villers Saint Genest—Macquelines na planinu u Cuvergnon s úmyslem působiti do boku nepřátelských proudů v součinnosti se 14. p. divisi VII. arm. sboru. Byvši však zasažena prudkou nepřátelskou palbou

dělostřeleckou i pěchotní, nemůže dále postupovat a stáhne se na jih od Macquelines.

Ježto však je pro 6. armádu nezbytně nutno, aby nepřítel byl zahánán s bojiště, dává velitel armády veliteli jezd. sboru rozkazem čís. 52 z 10 hod. 50 min. instrukce znějící takto:

„Jezdecký sbor rozšíří svůj pohyb ještě severněji a bude operovati přes prostor u La Ferté Milon stále se snaže vpadnouti do týlu protivníkov.“

Ve 14 hod. nařizuje gen. Sordet po svém příchodu do Villers Saint Genest: „Jezdecký sbor potáhne přes Bargny—Thury a pokusí se mocnou bočnou akcí zasáhnouti nepřátelský pravý bok. 5. jezd. divise dosáhne planiny u Bargny a střežíc směr Lévignen—Ormoy, pronikne ve směru na Cuvergnon—Villers les Potées. Její pohyb začne, jakmile 1. jezdecká divise dosáhne Macquelines.“

Když se přiblížila 1. jezdecká divise a k 5. jezdecké divisi dorazila její 3. drag. brigáda, vyrazila 5. jezdecká divise přes Macquelines na planinu u Etavigny, snažíc se tuto planinu obchvátiti v součinnosti s 61. p. divisí, která útočí na Betz s úkolem dosáhnouti řeky Ourcq.

Tento pokus však selhal, neboť nepřítel, dostav posily, čelí energickým protiútokem obchvatnému manévru levého franc. křídla. 15. pluk střelců na koni 5. lehké brigády 5. jezdecké divise je zastaven před Betz palbou německé pěchoty, která má obsazenu tuto osadu, 3. drag. brigáda byla zastavena souvislou palbou mezi Cuvergnon a lesy.

Přece však korouhev majora Delattre od 16. drag. pluku, pod velením plk. Cochina, který dostal přímo od velitele 5. jezd. divise úkol vpadnouti přes Ivors do protivníkového týlu, dosahuje planiny na východ od Autheuil.

Tu, trpě značné ztráty prudkou kulometnou palbou z uvedené osady a z planiny na západ od ní se rozprostírající, obrací se k severu a táhne přes Billefont, zjistí přítomnost protivníka na Villers-Cotterêts a ubytuje se ve dvorci u Coyolles, zajištěn polními strážemi.

7. brigáda, vedená osobně velitelem divise, dosahuje Autheuilu přes Ivors s 29. dragouny v čele. Postřelována těžkými kulomety opouští osadu a umisťuje se za jedním z hřebenů planiny u Boursonne. Leč jsouc zde takto osamocena a ohrožována se všech stran, vrací se večer lesem k hlavním silám jezdecké divise.

Roztroušené jednotky jezdecké divise, které nemohly v noci proniknouti protivníkovou souvislou linií, shromažďují se u Lévignen a k 22 hod. se utábořují mezi Nanteuil le Haudouin a Percy les Gombries. Koně nemohli býti napojeni. Snížená dávka potravin a krmiva, dopravená z Plessis Belleville nákladními automobily, byla vydána ke 2. hod. ráno, takže každý muž dostal jen půl dávky chleba a masovou konzervu, každý kůň půl dávky ovsu. Sena nebylo.

Druhé dvě divise jezdeckého sboru dorazily v prvních hodinách odpoledních, urazivše pochodem z prostoru Versailles cestu 105 km dlouhou ve dvou etapách: 6/9 odpoledne 50 km, 7/9 dopoledne 55 km.

Velitel jezdeckého sboru, gen. Sordet, činí dispozice k obnovení přerušného pohybu nazítří ráno a v Nanteuil le Haudouin rozhoduje ve 23 hod., že „v pronásledování, které bylo dnes započato, bude pokračováno. Proto jezdecký sbor povede první posun na planinu u Bargny; vyrazení ve 4 hod.“

Toto iniciativní rozhodnutí bylo potvrzeno velitelem 6. armády, ienz dal jezdeckému sboru tento rozkaz:

„Zvláštní rozkaz 6. armády.

Claye Souilly, 8. září, 1 hod. (jedna).

Dovídám se o ústupném pohybu 61. p. div. a jezdecký generál Sordet na Nanteuil le Haudouin. Je nezbytně nutno, aby tento zpětný pohyb byl napraven již za prvních zábřesků jitra. Je toho spíš nutno pro zdar operací předvídaných hlavním velitelstvím, než pro operace 6. armády.

Generál tedy vyžaduje, aby se tohoto jitra veškeré jednotky 61. p. divise, shromážděné v Nanteuil, zmocnily ofensivním postupem toho, co včera ztratily.

Pokud jde o jezdecký sbor generála Sordeta, nasedne na koně hned, jak dostane tento rozkaz, aby opět získalo ztracené území, a bude hledět všemi prostředky splnití úkol, který mu byl dán rozkazem čís. 52.

Situace je taková, že veškeré ohledy na udržení početních stavů musí ustoupiti nutnosti vyhrátí bitvu ještě dnes i za veškeré oběti.“

Jezdecký sbor vyrazí z ležení za prvních zábřesků dne. 5. jezdecká divise táhne k severu přes Léviguen na Villers Cotterêts. Asi 1 km za Levignen zastavuje palba řízená z okrajů lesa Tillet a osady Condreville předvoj divise. V této době dostává divise rozkaz, aby se dala na Crépy en Valois; brzy potom, když její předvoj — jedna eskadrona 15. střelců pod velením kpt. Cossé-Brissaca — dospěl na 3 km před Crépy, byl dán rozkaz k zastavení. Je asi 9 hod. — Co se stalo? Generál Bridoux, dosavadní velitel 5. jezdecké divise, vystřídává z rozkazu 6. armády velitele jezdeckého sboru gen. Sordeta a proto generál de Cornulier-Lucinière ujímá se velení 5. divise.

Mezitím zuří bitva u Betz.

61. p. divise, obnovivši ofensivu na Betz v součinnosti s VII. arm. sborem, narazila na velmi značné síly protivníkovy. Nalevo od ní je jezdecký sbor, jehož úkol vyjadřuje tento rozkaz velitele jezdeckého sboru:

„Jižně od Levignen, 8. září, 10 hod. 15 min.

Jezdecký sbor má za úkol překročit řeku Ourcq a postřelovat veškeré německé jednotky, které dosáhne.

3. jezdecká divise, táhnouc na planinu u Ormoy le Davien—Bargny, bude čeliti jakémukoli postupu jednotek jsoucích na okrajích lesa neb osady na sever od silnice Léviguen—Betz.

1. jezdecká divise bude čelit postupu veškerých jednotek od východu a od Betz tím, že přehradí údolí mezi Macquelins a uvedenou silnicí (v to).

5. jezdecká divise má za úkol postoupiti přes Ivors—Boursonne na La Ferté Milon, aby střílela na nepřátelské proudy na východním břehu Marny.“

Jak je vidět, dostaly 3. a 1. jezdecká divise úkol zajišťovat levé křídlo armády, aby je chránily proti obchvatu.

Jen 5. jezdecká divise dostala úkol zřejmě ofensivní; nájezd do nepřátelského týlu, úkol to velmi vhodný pro vyšší jezdeckou jednotku v této situaci.

Situace 5. jezdecké divise.

Složení.

Velitel jezdecké divise: gen. de Cornulier-Lucinière.

Štáb jezdecké divise: náčelník štábu pplk. Clarke de Dromantin a 5 důstojníků štábu.

3. drag. brigáda: velitel gen. de Lallemand du Marais.

16. drag. pluk — 2 eskadrony = velitel pplk. de Tavernost; pplk. Cochín s 2 eskadronami půlpluku majora Delattre byly odeslány 7. září na Autheuil a dosud se nevrátily (v noci se 7. na 8. září táboří v týlu nepřátelských vojsk u Coyolles).

22. drag. pluk — velitel pplk. de Saint Just.

7. drag. brigáda: plk. de Marcien.

29. drag. pluk: plk. de Seganville.

9. drag. pluk pod velením plk. Clareta je přidělen k 61. p. divisi.

5. lehká brigáda: velitel plk. Robillot (nynější generální insp. jezdecký) (zastupuje gen. Cornuliera-Lucinière, velícího nyní divisi).

5. střelecký pluk na koni — plk. Hennocque (v roce 1919 působil na Slovensku).

15. střelecký pluk na koni: plk. Delécluse.

Jezdecký dělostřelecký oddíl 61. děl. pluku: mjr. Darroque.

Cyklistický oddíl 29. praporu: kpt. de Tarle.

Cyklistický zákopnický oddíl 5. jezdecké divise.

Početní a materiální stav.

Eskadrony mají průměrně 80 jezdců, stav koní není valný, neboť 29. srpna odevzdaly eskadrony po 30 nejlepších koních k utvoření nové zatímni jezdecké divise. Velký počet koní — zejména v lehké brigádě — jsou koně zrekvirovaní v poli, nezvyklí sedlu a velkým námahám. Rovněž mezi jezdci je mnoho záložníků, kteří přišli s doplňky teprve 1. září a jejichž výzbroj a výstroj není ani úplný. Zbytek aktivních koní je rovněž velmi vyčerpán nepřetržitou bojovou činností od počátku mobilisace. Mnoho koní je raněno neb otláčeno. Povšechný materiální stav eskadron není tedy nikterak valný. Celkem má jezdecká divise asi 1600 jezdců.

Dělostřelectvo má úplný počet koní i obsluhy; děla i hlozozny jsou šestispřežní.

Cyklistický oddíl má 357 mužů.

Jezdecká divise má několik osobních automobilů, z nichž dva jsou vyzbrojeny kulometem, nemá však radiotelegrafických stanic, poštovních holubů, ani jiných pojítek, jako vyznačovací a signalizačních terčů, raket aneb optických signalizačních přístrojů. Nemá přiděleno letectvo, ani nebyla učiněna opatření, aby divise byla doprovázena nebo alespoň občas vyhledávána a následována letouny nadřazených velitelství. Zpravodajská služba neexistovala ani v štábu jezd. divise, ani u velitelství jezdeckých brigád a jezdeckých pluků. Ani styční důstojníci, kteří by bývali mohli velitele jezdecké divise orientovati alespoň o povšechné situaci a o záměrech nadřazených velitelství, nebyli k divisi vysláni. Proto byla 5. jezdecká divise nucena vyraziti do týlu protivníkovy, aniž byla orientována o tom, jaká je situace vlastních i protivnickových armád, jakož i o dalších záměrech vlastního hlavního velitelství. Byl to vážný nedostatek, jehož odstraněním by bylo provedení úkolu divise bývalo značně usnadněno.

Bojové tréný měly táhnout s vojsky; zásobovací a zavazadlové povozy s polními kovárnami, nemocní koně a muži bez koní byli shromážděni u trénu jezdeckého sboru jižně od Nanteuil le Haudouin.

Potravinami byli vybaveni muži ve výměře dvou záložních dávek, koně nesli s sebou kromě záložní dávky ovsa jednu denní dávku ovsa.

Střelivo nebylo úplné, zvláště u záložníků posledních doplňků, jejichž dávka střeliva byla značně malá.

Morální stav vojska byl výtečný. Všichni, důstojníci i jezdci, pocitovali, že nastal historický okamžik přelomu a že osud vlasti je na vážkách. Velitel divise nařídil, aby velitelé čet osobně rozhlásili svým jezdcům rozkaz gen. Joffra, který zněl:

„Rozkaz hlavního velitele z 6. září.

V okamžiku zahájení bitvy, na níž závisí spása vlasti, je nutno připomenouti všem, že se nesmíme již ohlížeti dozadu. Veškeré úsilí musí býti vynaloženo k útokům a k odražení nepřítele. Vojsko, které nemůže postupovat, musí stůj co stůj uhájiti terén a spíše se dát usmrtit, než ustoupit.

Za nynějších poměrů nesmí býti trpěna žádná ochablost!

Joffre.“

(Příště dokončení.)

Nájezd francouzské 5. jezdecké divise do týlecké 1. armády ve dnech 8., 9. a 10. září 1914.

